

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2022
(OR. fr)

9784/22

JAI 791
COPEN 223
JUSTCIV 82
COJUR 19
IPCR 61
RELEX 725

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9375/22

Θέμα: Η δικαστική αντίδραση στην κατάσταση στην Ουκρανία
– Έγγραφο συζήτησης

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες έγγραφο συζήτησης της Προεδρίας ενόψει της συνόδου του Συμβουλίου (Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις) της 9ης Ιουνίου 2022.

Έγγραφο συζήτησης

Η δικαστική αντίδραση στην κατάσταση στην Ουκρανία

Από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση κινητοποιήθηκε πλήρως για να εξασφαλίσει μια αντίδραση ανάλογη της βαρύτητας αυτών των περιστάσεων.

Ήδη στις 24 Φεβρουαρίου 2022 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καταδίκασε απερίφραστα αυτή την επίθεση και ζήτησε ταχείες και συγκεκριμένες αντιδράσεις¹. Θεσπίστηκαν έτσι πολλές σειρές τομεακών και ατομικών περιοριστικών μέτρων, με σκοπό ιδίως τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων ρώσων και λευκορώσων υπηκόων, βάσει των άρθρων 29 της ΣΕΕ και 215 της ΣΛΕΕ.

Στον τομέα της δικαιοσύνης, η καταπολέμηση της ατιμωρησίας αναδείχθηκε σε μείζονα πρόκληση, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των επαναλαμβανόμενων καταγγελιών για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας στο έδαφος της Ουκρανίας. Στο Συμβούλιο ΔΕΥ της 4ης Μαρτίου 2022, οι υπουργοί Δικαιοσύνης εξέφρασαν την ανησυχία τους και την αλληλεγγύη τους προς τον ουκρανικό λαό και συμφώνησαν²:

- πως ήταν δικαιολογημένη, λόγω της σοβαρότητας των ενεργειών της Ρωσίας, η μη διεκπεραίωση των αιτήσεων συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις που υποβάλλουν η Ρωσία και η Λευκορωσία, με την επιφύλαξη της κατά περίπτωση αξιολόγησης·
- πως είναι σημαντική η ενίσχυση της καταπολέμησης της ατιμωρησίας όσον αφορά τυχόν εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας που διαπράττονται σε αυτό το πλαίσιο, με την υποστήριξη της έρευνας που ξεκίνησε το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ) και με έμφαση στον σημαντικό συντονιστικό ρόλο της Eurojust· και
- πως πρέπει να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των περιοριστικών μέτρων κατά φυσικών και νομικών προσώπων από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία.

---

¹ [Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης Φεβρουαρίου 2022.](#)

² [Δελτίο Τύπου του Συμβουλίου ΔΕΥ της 4ης Μαρτίου 2022.](#)

Ανταποκρινόμενη σε αυτή την ανάγκη που εκφράστηκε επανειλημμένα, μεταξύ άλλων κατά τη συνεδρίαση της CATS στις 5 Μαΐου 2022, η γαλλική Προεδρία του Συμβουλίου, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, επιδίωξε να συντονίσει όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα τη δράση των κρατών μελών, ιδίως διασφαλίζοντας την ομαλή ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις δικαστικές πτυχές της κατάστασης στην Ουκρανία³ και τις ρυθμίσεις για τη χρηματοδοτική και επιχειρησιακή στήριξη του ΔΠΔ. Σημαντικό έργο πραγματοποιήθηκε επίσης για τον συντονισμό της επιχειρησιακής στήριξης προς τις ουκρανικές δικαστικές αρχές, μεταξύ άλλων με την αποστολή εμπειρογνομόνων στην Ουκρανία στο πλαίσιο των ερευνών που κινήθηκαν υπό την εποπτεία των ουκρανικών δικαστικών αρχών και της έρευνας που κίνησε ο εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Επιπλέον, έχουν γίνει πολλές ενέργειες, τόσο από τις δικαστικές αρχές σε εθνικό επίπεδο όσο και από το Συμβούλιο και την Επιτροπή σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴:

- Σε πολυάριθμα κράτη μέλη έχουν κινηθεί ποινικές έρευνες για τα καταγγελλόμενα εγκλήματα βάσει της οικουμενικής δικαιοδοσίας ή της δικαιοδοσίας που θεμελιώνεται στην αρχή της προσωπικότητας. Στις 25 Μαρτίου 2022 συστάθηκε εξάλλου κοινή ομάδα έρευνας με τη συμμετοχή των πολωνικών, των λιθουανικών και των ουκρανικών δικαστικών αρχών, υπό την αιγίδα της Eurojust. Σκοπός της είναι να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων και να στηρίζει τις εν εξελίξει ποινικές έρευνες για διεθνή εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί στην Ουκρανία. Στις 25 Απριλίου 2022 η Εισαγγελία του ΔΠΔ ανακοίνωσε τη συμμετοχή της στην εν λόγω κοινή ομάδα έρευνας. Στις 30 Μαΐου 2022 οι δικαστικές αρχές της Εσθονίας, της Λετονίας και της Σλοβακίας ανακοίνωσαν τη συμμετοχή τους στην εν λόγω κοινή ομάδα έρευνας.
- Πέραν τούτου, το Συμβούλιο τροποποίησε την εντολή της συμβουλευτικής αποστολής της ΕΕ για τη μεταρρύθμιση του τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας στην Ουκρανία (EUAM Ukraine). Στο πλαίσιο της τροποποιημένης εντολής, η EUAM Ukraine θα παρέχει επίσης στήριξη στις ουκρανικές αρχές για τη διευκόλυνση της διερεύνησης και δίωξης όλων των διεθνών εγκλημάτων που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της απρόκλητης και αδικαιολόγητης στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

---

³ Πίνακες στα έγγρ. WK 5667/22 και WK 5728/22 οι οποίοι επικαιροποιούνται τακτικά.

⁴ Ο πίνακας στο έγγρ. WK 5731/22 παρέχει επισκόπηση των ενεργειών σε επίπεδο ΕΕ.

- Ο ρόλος της Eurojust ως συντονιστικού οργάνου ανάμεσα στις δικαστικές αρχές των κρατών μελών έχει ζωτική σημασία στο πλαίσιο αυτό, ιδίως δεδομένου ότι η Eurojust φιλοξενεί εντός της το δίκτυο κατά της γενοκτονίας και του παρέχει γραμματειακή υποστήριξη, έχει δε δημιουργήσει στενούς δεσμούς με την Ουκρανία μέσω της παρουσίας ουκρανού εισαγγελέα-συνδέσμου. Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε απαραίτητο να δοθεί στην Eurojust η δυνατότητα να εκπληρώσει πλήρως αυτόν τον σημαντικό συντονιστικό ρόλο μέσω της διατήρησης και ανάλυσης των αποδεικτικών στοιχείων προς υποστήριξη των διαφόρων εν εξελίξει ερευνών. Για παράδειγμα, στις 25 Απριλίου 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 όσον αφορά τη συλλογή, τη διατήρηση και την ανάλυση αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τη διερεύνηση γενοκτονιών, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου από την Eurojust. Δεδομένων των όσων διακυβεύονται και σε πλήρη διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Προεδρία οργάνωσε πολύ γρήγορα τις συζητήσεις προκειμένου να καταστεί δυνατή η έγκριση του κειμένου αυτού εντός πολύ στενών προθεσμιών σύμφωνα με την εξαιρετική διαδικασία του επείγοντος· έτσι ο κανονισμός⁵ δημοσιεύθηκε στις 31 Μαΐου 2022 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2022.
- Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκρότησε την ειδική ομάδα «Δέσμευση και κατάσχεση» για τη διασφάλιση της συντονισμένης και αποτελεσματικής εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων που λαμβάνονται κατά προσώπων και οντοτήτων της Ρωσίας και της Λευκορωσίας, συμπεριλαμβανομένης της συνέχειας που θα δοθεί στον δικαστικό τομέα. Αυτή η κύρια ειδική ομάδα υποδιαιρείται επί του παρόντος σε τρεις επιμέρους ομάδες εργασίας: η πρώτη έχει ως αντικείμενο τα περιοριστικά μέτρα δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, η δεύτερη τις ποινικές έρευνες και τις δημεύσεις, ενώ η τρίτη τη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού ταμείου («*trust fund*»).

---

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/838 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 όσον αφορά τη διατήρηση, την ανάλυση και την αποθήκευση, στη Eurojust, αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με γενοκτονίες, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, εγκλήματα πολέμου και συναφείς αξιόποινες πράξεις (ΕΕ L 148 της 31.5.2022, σ. 1).

Στο πλαίσιο αυτό, το ζήτημα της αποτελεσματικότητας των επιβληθέντων περιοριστικών μέτρων τίθεται ιδίως υπό το πρίσμα της ενδεχόμενης καταστρατήγησης των μέτρων αυτών. Στις 25 Μαΐου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε δέσμη που περιέχει πρόταση οδηγίας για την ενίσχυση του ευρωπαϊκού οπλοστασίου όσον αφορά τη δέσμευση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, πρόταση για την επέκταση του καταλόγου των «ευρωεγκλημάτων» του άρθρου 83 της ΣΛΕΕ ώστε να συμπεριληφθούν οι παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ και σύσταση που περιέχει τα πρώτα στοιχεία μιας πιθανής μελλοντικής οδηγίας ουσιαστικού ποινικού δικαίου στον τομέα αυτόν.

Στις 30 και στις 31 Μαΐου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε «ικανοποίηση για τις προσπάθειες των κρατών μελών να προβλέψουν κατάλληλα μέτρα δήμευσης στις εθνικές τους νομοθεσίες» και κάλεσε «το Συμβούλιο να εξετάσει σύντομα την πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής για μέτρα ποινικού δικαίου σε περίπτωση παραβίασης των κυρώσεων της ΕΕ». Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δήλωσε επίσης ότι «υποστηρίζει την ενεργό διερεύνηση περαιτέρω επιλογών, σύμφωνων με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, όπως της δυνατότητας να χρησιμοποιηθούν υπέρ της ανασυγκρότησης της Ουκρανίας δεσμευμένα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία»⁶.

- Η κατάσταση στην Ουκρανία εγείρει επιπλέον ερωτήματα, σχετικά με την υποδοχή των παιδιών. Η προστασία των εκτοπισθέντων ανηλίκων, ιδίως όσων έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους, από κάθε κίνδυνο παράνομης υιοθεσίας, απαγωγής ή εκμετάλλευσης, απαιτεί ένα αποτελεσματικό πλαίσιο νομικής φροντίδας, το οποίο θα ενισχύεται από την υφιστάμενη ευρωπαϊκή και διεθνή δικαστική συνεργασία και θα εγγυάται τα δικαιώματα των παιδιών. Μια συντονισμένη και εναρμονισμένη αντίδραση από τα κράτη μέλη είναι πράγματι απαραίτητη για να διασφαλιστεί το ίδιο επίπεδο προστασίας στον ευρωπαϊκό δικαστικό χώρο. Για τον σκοπό αυτό, ξεκίνησαν συζητήσεις στο πλαίσιο της Ομάδας IPCR, της Ομάδας «Θέματα αστικού δικαίου — Γενικές υποθέσεις» και του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ιδίως κατόπιν της πρότασης που απέστειλε η Ουκρανία σε 20 κράτη μέλη για την υπογραφή μνημονίου συνεργασίας. Αυτό περιλαμβάνει ιδίως προτάσεις σχετικά με τη φροντίδα των ανηλίκων από την Ουκρανία, την προσωρινή τους προστασία, την κοινωνική τους προστασία και την επιστροφή τους μετά το τέλος της ένοπλης σύγκρουσης, μέρος των οποίων εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης.

---

⁶ [Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 30ής και 31ης Μαΐου 2022.](#)

Στο πλαίσιο αυτό, η Προεδρία θεωρεί ότι είναι επιθυμητή μια πολιτική αντίδραση σε επίπεδο Ένωσης, συμπληρωματικά προς τις αντιδράσεις των κρατών μελών οι οποίες θα μπορούσαν να βασίζονται σε κατευθυντήριες γραμμές που έχει ήδη προτείνει η Επιτροπή.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Συμβούλιο καλείται να απαντήσει στα παρακάτω ερωτήματα:

- 1. Θεωρείτε πως υπάρχουν και άλλα μέτρα συντονισμού πέραν εκείνων που εφαρμόζονται από την Προεδρία, την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, τα οποία θα πρέπει να ληφθούν ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η δικαστική αντίδραση στην τρέχουσα κατάσταση στην Ουκρανία; Ειδικότερα, επιβεβαιώνετε ότι η Προεδρία, σε συνεργασία με την Επιτροπή, θα πρέπει να διαμορφώσει μια πολιτική αντίδραση σε επίπεδο Ένωσης στο σχέδιο μνημονίου συνεργασίας για την προστασία των εκτοπισθέντων ανηλίκων;*
- 2. Στις 25 Μαΐου 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να επεκταθεί ο κατάλογος των τομέων εγκληματικότητας του άρθρου 83 της ΣΛΕΕ ώστε να συμπεριληφθούν οι παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ· δεδομένης της εξαιρετικής κατάστασης και της ανάγκης να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των ενωσιακών κυρώσεων, θεωρείτε ότι είναι αναγκαία η επέκταση του καταλόγου του άρθρου 83 της ΣΛΕΕ και η εναρμόνιση των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων;*
